

Öğretmenler İçin Siyasi Ayrımcılık Ölçeğinin Geliştirilmesi Çalışması¹

Sultan Bilge KESKİNKILIÇ KARA²
Engin BÜYÜKÖKSÜZ³

ÖZET

Okullarda örgütsel alanda yaşanan ve üzerinde çok fazla çalışılmayan sorunlardan biri olan siyasi ayrımcılığın geçerli ve güvenilir bir araç ile ölçülebilmesi ihtiyacından yola çıkarak bu araştırmada, öğretmenlerin siyasi ayrımcılık algılarını belirlemeye yönelik olarak Siyasi Ayrımcılık Ölçeğini geliştirmek amaçlanmıştır. Siyasi ayrımcılık, bireylerin işyerlerinde, sahip oldukları siyasi görüşleri nedeniyle maruz kaldıkları adil olmayan tutum ve davranışlar olarak tanımlanabilir. Bu araştırmada, ölçeğin ön deneme formu olarak hazırlanan Likert tipi 33 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Pilot uygulaması 50 öğretmen üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ve Ankara illerinde görev yapan 432 öğretmen oluşturmaktadır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri sonucunda ölçek yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular “Siyasi Ayrımcılık Ölçeği”nin ilkökul ve ortaokulda görev yapan yöneticilerin, uygulamalarında siyasi ayrımcılık yapma durumlarına ilişkin öğretmen algılarını belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir veri toplama aracı olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Siyasi ayrımcılık, ayrımcılık, okul yönetimi

1.Bu çalışma, 22. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayında sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

2. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi bilge.kara@izu.edu.tr

3. Okan Üniversitesi engin.buyukoksuz@okan.edu.tr

A Study for the Development of Political Discrimination Scale for the Teachers

ABSTRACT

Political discrimination's being one of the problems that is not commonly studied on and faced in organizational area and the need of a valid and reliable tool for measuring this discrimination are points of origin of this research. This research aims to develop Political Discrimination Scale which is intended for determining teachers' perceptions of political discrimination. Political discrimination can be defined as attitudes and behaviors to which individuals are exposed in their work place because of their own political view. An item pool, consisting of 33 items as in the type of Likert Scale prepared for preliminary form, is established for this research. After pilot scheme of it had been implemented on 50 teachers, 33 item scale was constituted. 432 teachers, who are working in İstanbul and Ankara, establish study group of this study. After the validity and reliability study of this research was made, scale is found as highly valid and reliable. Attained findings as a result of this study put forward that this "Political Discrimination Scale" can be used as a valid and reliable scale in order to determine teachers' perceptions about administrators', working primary education and elementary education organizations , implementing political discrimination.

Key Words: Political discrimination, discrimination, school administration

Giriş

Ayrımcılık, “İrk, renk, cinsiyet, din, siyasi inanç, ulusal veya toplumsal köken bakımından yapılan iş veya meslek edinmede ya da edinilen iş veya meslekte tabi olunacak muamelede eşitliği yok edici veya bozucu etkisi olan her türlü ayrılık gözetme, ayrı ya da üstün tutma” (ILO, 1958) olarak tanımlanmaktadır. Ayrımcılık, çalışanlara farklı davranma, işe alma, kariyer planlaması, görev tanımları, ücretlendirme, ceza ve ödüllendirme, özlük haklarının kullanımı ve işyükünün belirlenmesinde uygunluğun ve dürüstlüğün gözetilmemesi gibi farklı şekillerde karşımıza çıkabileceği gibi kimi zaman da bazılarında daha fazla hak ve ayrıcalık tanıma şeklinde de olabilmektedir (Ataöv, 1996; Gül, 2006; Çetin ve Özdemirci, 2013).

Ayrımcılık, ulusal ve uluslararası yasalarla yasaklanmıştır. İnsanlar tarafından da doğru olarak kabul edilmemesine rağmen ayrımcılıkla örgütlerde farklı tür ve şekillerde -cinsiyet, yaş, engelli, ırk, siyasi- (Reskin ve Padavic, 1994: Akt: Kırel ve arkadaşları, 2010) karşılaşılmaktadır (Baybora, 2006; Sarayönlü, 2003). Ulusal ve uluslararası yapılan çalışmalarda ayrımcılığa konu olan en yaygın değişken cinsiyettir (Asif ve arkadaşları, 2011). Cinsiyet ayrımcılığı, bir kişiye cinsiyetinden dolayı uygulanan adil olmayan davranışlardır (Patterson ve Walcutt, 2013). Ülkemizde işyerlerinde cinsiyet ayrımcılığı ile ilgili yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır (Gönel ve arkadaşları, 2012; Özbek-Baştuğ ve Çelik, 2011; Parlaktuna, 2010, Akın, 2007; İpek ve Yarar, 2010). Cinsiyet ayrımcılığından sonra ayrımcılığa konu olan bir diğer değişken ırk ayrımcılığıdır. İrk ayrımcılığından sonra yaşa, engelli olup olmamaya ve cinsiyet yönelimine dayalı ayrımcılık da yoğun olarak çalışılan konular arasındadır. Türkiye’de ayrımcılığın bir diğer türü olan siyasi ayrımcılığa ilişkin işletmelerde, az sayıda çalışma (Yeşiltaş ve arkadaşları, 2012) olmakla birlikte eğitim örgütlerinde siyasi ayrımcılıkla ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun nedeni olarak siyasi ayrımcılığın herhangi belli bir gruba odaklanmaması (Çetin ve Özdemirci, 2013) ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile yasaklanmış olması söylenebilir.

Siyasi ayrımcılık, bireylerin işyerlerinde, sahip oldukları siyasi görüş nedeniyle maruz kaldıkları, adil olmayan tutum ve davranışlar anlamına gelmektedir. ILO’ya (2006) göre siyasi ayrımcılık, kişilerin siyasi parti üyeliği ve

siyasi, sosyo-politik ve ahlaki tutumları da dâhil düşüncelerine karşı yapılan ayrımcılıktır. Siyasi ayrımcılık bazı durumlarda aynı siyasi görüşe sahip bireylere ayrıcalık ve daha fazla hak tanıma şeklinde de karşımıza çıkabilmektedir. Eğitim örgütlerinde siyasi ayrımcılıktan en fazla etkilenecek olan iş görenler öğretmenlerdir. Öğretmenlerin uğrayacakları ayrımcılık onların ediminin düşmesine neden olacak ve bu da doğrudan öğrenciyi ve eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkileyecektir. Ayrıca okullar toplumun ve onu oluşturan bireylerin üzerinde fazlaca etkiye sahip örgütlerdir. Bu durum müdüründen öğretmene kadar tüm çalışanların etik ilkeler çerçevesinde davranmasını zorunlu kılmaktadır. Çünkü okulda yöneticilerin ve öğretmenlerin meşrulaştırdıkları davranışlar bir gün toplumda da meşrulaşma olasılığına fazlaca sahiptir (Strike, 2007).

Yöntem

Bu araştırma, bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Araştırmada “Öğretmenler İçin Siyasi Ayrımcılık Ölçeği”nin geçerlik ve güvenilirliğini ve bu analizler sonucunda oluşan modelin doğruluğunu test etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde yapılan araştırmalar, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlamaktadır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan birey, olay veya nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde çalışan ve 2012-2013 yılında devlet okullarında görev yapan tüm öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini için İstanbul ilinde Sultangazi, Kartal, Beykoz, Kadıköy, Bağcılar, Eyüp ilçeleri tesadüfi olarak belirlenmiştir. Bu ilçelerde ise tabaka ve küme örneklem yöntemlerinin karmasından tesadüfi bir şekilde ilkokul ve ortaokulları seçilmiştir. Bu uygulamalar 2012-2013 eğitim-öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Farklı devlet okullarında gerçekleştirilen uygulamalarda toplam 500 öğretmene ulaşılmıştır. Uygulamalar tamamlandıktan sonra tüm cevap formları incelenmiştir. Bu inceleme sürecinde eksik cevap verme nedeniyle 18 cevap formu geçersiz sayılmıştır. Sonuç olarak kalan N=432 örneklem sayısı ile ölçek geliştirmeye yönelik analizler yapılmıştır.

Öğretmenler İçin Siyasi Ayrımcılık Ölçeği'nin Geliştirilmesi Süreci

Türkiye koşullarına uygun öğretmenler için kullanılacak bir siyasi ayrımcılık ölçeği geliştirmenin amaçlandığı araştırma bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu amaçla geçerlik ve güvenirlik işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ölçek beşli Likert tipi modele uygun şekilde tasarlanmıştır.

Geçerlik Analizleri

Ölçek geliştirme sürecinde madde havuzunu oluşturabilmek için öncelikle konu ile ilgili alanyazın ayrıntılı biçimde taranmıştır. Ayrımcılık konusunu temel olarak geliştirilmiş ölçek ve yapılmış araştırmalar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu araştırma sürecinin ardından olarak toplam 33 maddelik (item) bir havuz oluşturulmuştur. Maddelerin oluşturulmasının ardından oluşturulan form her biri eğitim yönetimi uzmanı olan (en az doktora yapmış) altı öğretim elemanı ile okullarda yöneticilik yapan altı müdür tarafından incelenmiş, oluşturulan maddelerin yokladığı davranışların siyasi ayrımcılığa ilişkin ilgili olup olmadığına dair görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan maddelerin ölçekte yer aldıkları faktörler için uygunluğuna ilişkin cevaplarını 3'lü derecelendirme ölçeği (1: Kaldırılmalı, 2: Düzeltilmeli, 3: Uygun) üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Uzmanların maddelerle ilgili açıklama yapmalarına olanak vermek için her bir maddenin karşısına bir boşluk bırakılarak maddeler üzerinde de düzeltme yapabilecekleri belirtilmiştir. Altı bilim uzmanının ve altı alan uzmanının görüşünün alındığı uzman değerlendirme formundan elde edilen veriler değerlendirilirken maddelerin ilgili faktör altında yer almasının uygun olduğuna karar vermek için Lawshe analizi sonuçları temel alınmıştır. Lawshe yöntemine göre hazırlanan ölçme aracının geçerliğinin istenen düzeyde olması ve ölçek maddesinin anlaşılabilirliği, uygulanan bireylere uygunluğu önemlidir (Yurdugül, 2005). Bunlara ek olarak uzman görüşleri arasındaki uyum/uyumsuzluk aynı zamanda kapsam ya da yapı geçerliği için birer gösterge olarak kullanılmaktadır. Ayrıca uzmanların sorunlu olduğunu ifade ettikleri ifadeli maddelerin öneriler doğrultusunda düzeltmeleri yapılmıştır. Bu işlemlerin ardından 11 madde de öneriler doğrultusunda düzeltmeye tabi tutulmuştur. Böylelikle taslak ölçek 33 maddeden oluşmuştur.

Genel uygulamaya geçilmeden önce oluşturulan ölçek formu ve maddeler üzerinde fark edilmemiş herhangi bir yazım, ifade veya biçim sorunu olabileceği

sayılısına bağlı olarak bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama 50 kişilik bir grup üzerinde araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Uygulama esnasında öğretmenlerden alınan geribildirimler bir önceki sayıltıyı destekler niteliktedir. Bu amaçla da ölçeğin nasıl uygulanacağına ilişkin daha detaylı bir yönerge oluşturulmuştur. Bu hazırlıkların ardından genel uygulamaya geçilmiştir.

Yapı Geçerliği

Ölçeğin faktör yapısını belirlemeye yönelik olarak temel bileşenler analizi ve ardından belirlenen faktörleri yorumlamada ve anlamlandırmada kolaylık sağlamak amacıyla Kaiser Normalleştirilmesiyle ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için faktör analizinde Varimax Döndürme (Rotation) metoduna karar verilmiş ve Varimax dik döndürme tekniği (Varimax with Kaiser Normalization) kullanılarak analiz uygulanmıştır. Faktör analizinin yorumlanabilir olduğuna KMO ve *Bartlett Testi* sonuçlarına göre karar verilmiştir. Tavşancıl'a (2002) göre faktör analizinde, örneklemden elde edilen verilerin yeterliğini belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi yapılmalı ve kullanılmalıdır (Cesur ve Fer, 2007). KMO, bulunan değer 1'e yaklaştıkça kabul edilebilir ve iyi düzeyde, 0.50'nin altında ise kabul edilemeyeceğini göstermektedir. Diğer yandan faktör analizinde evrendeki dağılımın normal olması gerekir. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediği Bartlett's testi ile test edilmektedir (Otrar, Gulen ve Ozkan, 2012). Ölçek geliştirme çalışmasındaki Bartlett's değerinin manidarlığı verilerin çok değişkenli bir normal dağılımdan geldiğini ortaya koymaktadır.

Bu işlemlerin ardından son olarak madde-toplam, madde-kalan ve madde ayırt edicilik işlemleri yapılmış ve sonuçlar tablolaştırılmıştır. Madde analizleri, bir ölçme aracı geliştirme çalışmasında da yer alan maddelerin ölçeğin bütünde veya alt boyutlarında anlamlı olarak yer alıp almadıkları belirlemek amacıyla yapılmaktadır (Büyüköztürk, 2002).

Güvenirlilik Analizleri

Likert tipi ölçeklerin güvenirliliğini ölçmek için Cronbach Alpha katsayısı kullanılmıştır. Bu değer uyarlanan ölçek ve ölçeğin alt ölçekleri için iç tutarlılığı/homojenliği hakkında bilgi verir (Tekin, 1993; Turgut, 1997; Yıldırım, 1999). Ayrıca ölçeğin güvenirliliği için yarılama (split half) yöntemi de kullanılmıştır. *Split-half* (iki eşit parçaya bölme) (Split-half reliability) tekniği, bir ölçme aracının

güvenirliğini belirlemede kullanılan yöntemlerden biridir (Tekin, 1993; Turgut, 1997). Bu bağlamda da Guttman ve Spearman değerleri hesaplanmıştır. Güvenirlik bağlamında devamlılık kat sayısını belirlemek amacıyla dört hafta arayla test-tekrar test yöntemi de gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde toplanan veriler üzerinden gerçekleştirilen, geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ait sonuçlara yer verilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik Analizlerine İlişkin Bulgular

Geçerlik işlemleri için ilk olarak maddeler arasındaki ilişki ve faktörleşmelerini belirlemek amacıyla faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör analizleri sürecinde KMO ve Bartlett değerleri belirlenmiş sonra temel bileşenler analizi gerçekleştirilmiş ardından dik döndürme (varimax rotation) işlemleri yapılmıştır.

Faktör analizlerinde maddelerin elde edilen yük değerleri bir maddenin tanımlanacak olan bir alt boyutta (faktörde) yer alıp almamasında kullanılan kritik değeridir ve maddenin söz konusu faktörle olan ilişkisini gösterir (Otrar, Gulden ve Ozkan, 2012). Madde yük değerinin yüksek olmasına bağlı maddenin söz konusu faktör içerisinde yer almasını meşrulaştıran bir değerdir. Belli bir grup madde bir faktörün içerisinde yüksek yük değeri ile bulunuyorsa bu maddeler ilgili faktörü tanımlayan/ölçen maddeler olarak yorumlanır (Otrar, Gülten ve Özkan, 2012). Genellikle bir maddenin yük değerinin 0.45 ve daha yüksek olması beklenirse de bu değer 0.30'a kadar indirgenmesi kabul görmektedir. Faktör yapılarının belirlenmesi amacıyla farklı teknikler bulunmakla birlikte temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis) alanyazında çok sık kullanılan yöntem olarak göze çarpmaktadır (Kleinbaum, Kupper ve Muller, 1987; Zeller ve Karmines, 1978, Akt. Otrar, 2006).

Faktör yük değeri maddelerin alt boyutlarla olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır. Alanyazında faktör örüntüsünün oluşturulmasında 0.30 ile 0.40 arasında değişen faktör yüklerinin en düşük nokta olarak alınabileceği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2002, s.127). Bu çalışmada alt kesme noktası olarak 0.40 kabul edilmiştir. Faktör analizinin ilk sonuçları incelendiğinde, bazı maddelerin faktör yük değerinin 0.40'ın altında kaldığı ya da her iki faktörde de yüksek yük değerine

sahip oldukları gözlenmiştir. Analizlerde öncelikle Eigen değeri 2 olarak belirlenmiş ve yapılan analizlerde 2 faktör olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1: KMO and Bartlett's Testi Değerleri

Kaiser-Meyer-Olkin		,963
	Ki-kare Değeri	12421,665
Bartlett's Test of Sphericity	S.Derecesi	378
	P	,000

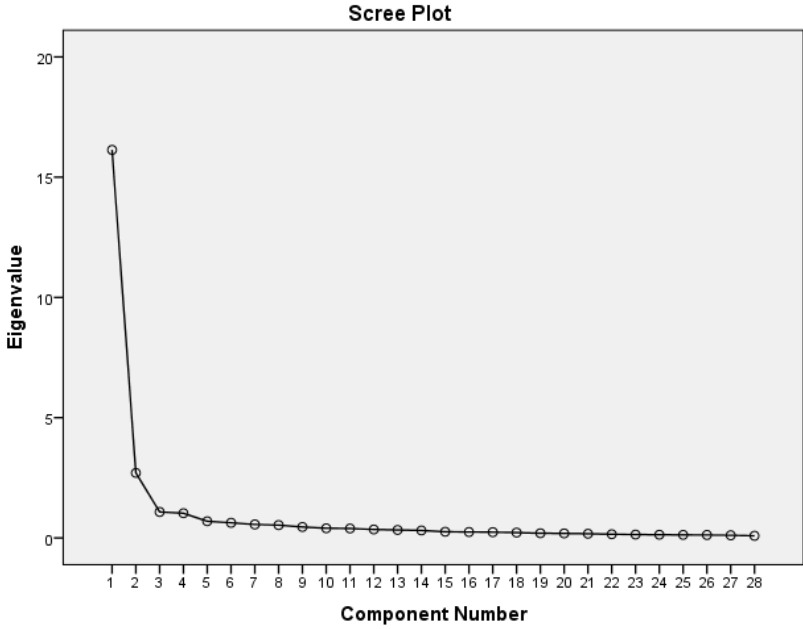
KMO değerleri elde edilen verilerin faktör analizi için uygun ve yeterli olduğunu, Bartlett's değerlerinin anlamlılığı da verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini destekler niteliktedir.

Tablo 2: Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri			F. Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları		
	Top.	Vary%	Küm. %	Top.	Vary%	Küm. %	Top.	Vary%	Küm. %
1	16,135	57,625	57,625	16,135	57,625	57,625	15,200	54,284	54,284
2	2,704	9,655	67,280	2,704	9,655	67,280	,639	12,996	67,280
3	1,081	3,861	71,141						
4	1,027	3,667	74,809						
5	,693	2,473	77,282						
6	,628	2,244	79,526						
7	,561	2,005	81,531						
8	,533	1,902	83,433						
9	,456	1,628	85,061						
10	,402	1,436	86,497						
11	,393	1,403	87,900						
12	,350	1,250	89,150						
13	,332	1,184	90,334						
14	,311	1,110	91,444						
15	,258	,922	92,366						

16	,245	,876	93,242
17	,240	,858	94,100
18	,222	,794	94,894
19	,195	,697	95,591
20	,186	,666	96,257
21	,172	,615	96,872
22	,154	,550	97,422
23	,140	,499	97,921
24	,134	,480	98,401
25	,128	,456	98,857
26	,122	,436	99,293
27	,108	,387	99,681
28	,089	,319	100,000

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Şekil 1.

Tablo 2 ve Şekil 1.'de görüleceği üzere Eigen değeri 2 olarak alındığında ölçeğin 2 faktörlü olduğu görülmektedir. Oluşan iki faktörün açıklanan toplam varyans miktarı 67,280'dir. Faktörlerin açıkladıkları varyans miktarları sırasıyla birinci faktör için % 57,625, ikinci faktör için 9,655, olarak belirlenmiştir. Bu işlemlerin ardından maddelerin faktörlere dağılımını belirlemek için Varimax dik döndürme analizleri gerçekleştirilmiş ve sonuçlar Tablo.3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Faktör Analizi Sonrası Dönüştürülmüş Bileşenler Matrisi

Maddeler	Faktörler	
	1	2
25: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlerin kişisel istekleri dikkate alınmaz.	,867	
28: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlere daha az iş yükü verilir.	,856	
24: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlere daha fazla iş yükü verilir.	,847	
29: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlerin haftalık ders programları özel durumları ve istekleri dikkate alınmadan hazırlanır.	,847	
27: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlere kariyer sağlayacak etkinliklerde öncelik tanınır.	,845	
15: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi görüşe sahip olan öğretmenler ders/sınıfları ile ilgili çalışmalarda daha çok desteklenmektedir.	,842	
16: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi görüşe sahip olan öğretmenler kararlara etkin bir şekilde katılmaktadırlar.	,836	
30: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlerin haftalık ders programları özel durumları ve istekleri dikkate alınarak hazırlanır.	,834	
14: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi görüşe sahip olan öğretmenler ile daha sağlıklı iletişim kurulmaktadır.	,830	
20: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi düşünceye sahip olan öğretmenlerin okul yöneticilerine sunduğu öneriler dikkate alınmaktadır.	,830	
32: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlerin nöbet günleri ve yerleri özel durumları ve istekleri dikkate alınmadan hazırlanır.	,820	
19: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi düşünceye sahip olmak ödüllendirilmede olumlu etki yaratmaktadır.	,816	
22: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenler okulun hizmet olanaklarından yeterince yararlanamamaktadırlar.	,815	
17: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi görüşe sahip olan öğretmenler özlük haklarını daha rahat kullanmaktadır.	,815	
31: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlerin nöbet günleri ve yerleri özel	,814	

durumları ve istekleri dikkate alınarak hazırlanır.

13: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi görüşe sahip olan öğretmenlerin kişisel sorunları ile yakından ilgilenilmektedir.	,811
23: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenler kariyer sağlayacak etkinliklerden haberdar edilmezler.	,802
12: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip olan öğretmenlerin sunduğu öneriler dikkate alınmamaktadır.	,801
11: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip olan öğretmenler sınıfları/dersleri ilgili olan çalışmalarda desteklenmemektedirler.	,772
26: Okul yöneticileri ile <u>aynı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenler okulun hizmet olanaklarından daha fazla yararlanabilmektedirler.	,762
21: Okul yöneticileri kendileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlere empatik davranış sergilemezler.	,760
18: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip öğretmenlerin sendikal etkinliklerde bulunması okul yöneticileri tarafından tepki ile karşılanmaktadır.	,743
6: Okul yöneticileri ile <u>farklı</u> siyasi düşünceye sahip olan öğretmenlerin değerlendirilmeleri tarafsız bir gözle yapılmamaktadır.	,629
2: Okulda siyasi düşüncemi belli edecek fiziksel görüntü (saç, sakal, bıyık..vb) oluşturmaktan çekinirim.	,816
1: Okulda siyasi düşüncemi belli edecek şekilde giyinmekten ve aksesuar kullanmaktan çekinirim.	,808
3: Okulda siyasi düşüncemi belli edecek söylemlerden çekinirim.	,808
4: Üye olduğum sendikanın okul yöneticileri tarafından bilinmesi beni rahatsız eder.	,720
5: Okuduğum gazetenin okul yöneticileri tarafından bilinmesinden çekinirim	,704

Varimax dik döndürme işleminden sonra tüm maddelerin girdikleri faktörde kabul edilebilir yük değerlerine sahip (en düşük madde yük değerinin 0.626; en yüksek madde yük değerinin. 87) olduğu, görülmüştür. Faktör analizi sonucunda farklı faktörlerden yük veren maddeler (Madde 7, 8, 9, 10, 33) ölçekten çıkarılmıştır. Bu maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra ölçekte birden fazla faktöre yüksek değer veren bir madde bulunmamaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına giren maddeler ve madde sayıları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Faktör Analizi Sonucunda Belirlenen Alt Boyutlar ve Bu Boyutlardan Yük Alan Maddeler

Faktör	Madde Sayısı	Maddeler Numarası
1.Yönetmel İşlerde Ayrımcılık	23	6, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32
2.Sosyal İlişkilerde Ayrımcılık	5	1, 2,3, 4, 5
Toplam	28	

Tablo 4’te de görüldüğü üzere belirlenen birinci faktör 23 maddeden (6, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32. maddeler); ikinci faktör 5 maddeden (1, 2, 3, 4, 5. maddeler) oluşmaktadır. Ölçekte ters puanlanması gereken madde bulunmamaktadır. Son hâlinde ölçek 28 maddeden oluşmaktadır. Her bir faktör, ilgili faktörde yer alan maddeler incelenerek isimlendirilmiştir. Bu bağlamda birinci alt boyutun “*Yönetmel İşlerde Ayrımcılık*” ikinci alt boyutu “*Sosyal İlişkilerde Ayrımcılık*” olarak isimlendirilmesi uygun görülmüştür. Tüm faktörlerde ve toplamda puanların artması ilgili özelliğin artması şeklinde değerlendirilmektedir. Bu aşamadan sonra faktörlerin güvenilirlik analizlerinin gerçekleştirilmesi işlemlerine geçilmiştir. Hem toplam hem de her bir alt boyutun içerdiği maddeler üzerinden hesaplanan Cronbach’s Alpha, Guttman ve Spearman Brown değeri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5: Ölçeğin Güvenirlik Katsayısı

Faktör	C. Alpha	S.Brown	Guttman
Toplam ölçek	,969	,911	,898

Tablo 6: Faktör Analizi Sonucunda Belirlenen Alt Boyutlar Ait Güvenirlik Katsayıları

Faktör	C. Alpha	S.Brown	Guttman
1.Yönetmel İşlerde Ayrımcılık	,846	,685	,604
2.Sosyal İlişkilerde Ayrımcılık	,978	,941	,941

Tablo 7: Ölçek Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Ayırt Ediciliklerini Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{X}	s.s	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	P
1.Yönetmel İşlerde Ayrımcılık	Alt	116	5,28	,468	,043	-12,802	,295	,000
	Üst	116	18,08	3,138	,291			
2.Sosyal İlişkilerde Ayrımcılık	Alt	116	25,2672	2,59886	,24130	-65,939	1,063	,000
	Üst	116	91,2069	11,1562 2	1,03583			
Ölçek Toplam	Alt	116	33,03	3,755	116	-72,069	1,225	,000
	Üst	116	105,10	12,645	116			

Tablo 8: Madde Toplam (Item-Total) ve Madde Kalan (Item-Remainder) Korelasyon Sonuçları

Maddeler	Toplam Puan			Madde Kalan	
	N	r	p	r	p
madde 01	432	,477	,000	,456	,000
madde 02	432	,436	,000	,415	,000
madde 03	432	,329	,000	,309	,000
madde 04	432	,374	,000	,356	,000
madde 05	432	,389	,000	,373	,000
madde 06	432	,684	,000	,670	,000
madde 11	432	,805	,006	,797	,000
madde 12	432	,830	,000	,823	,000
madde 13	432	,796	,000	,787	,000
madde 14	432	,796	,000	,786	,000
madde 15	432	,833	,000	,825	,000
madde 16	432	,837	,000	,830	,000
madde 17	432	,814	,000	,806	,000
madde 18	432	,785	,000	,775	,000
madde 19	432	,831	,000	,822	,000

madde 20	432	,842	,000	,834	,000
madde 21	432	,773	,000	,763	,000
madde 22	432	,823	,000	,816	,000
madde 23	432	,803	,000	,795	,000
madde 24	432	,844	,000	,837	,000
madde 25	432	,874	,000	,868	,000
madde 26	432	,762	,000	,751	,000
madde 27	432	,838	,000	,830	,000
madde 28	432	,842	,000	,835	,000
madde 29	432	,831	,000	,823	,000
madde 30	432	,799	,000	,789	,000
madde 31	432	,807	,000	,798	,000
madde 32	432	,830	,000	,822	,000

Tablo 9: Faktörler Arası İlişkileri Belirlemek için Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Faktörler	I- Faktör	II- Faktör
1.Yönetmel İşlerde Ayrımcılık		,358**
2.Sosyal İlişkilerde Ayrımcılık	,358**	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 10: Test- Tekrar Test Güvenirliğini Belirlemek için İki Hafta Arayla Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Puanlar	N	R	p
1.Yönetmel İşlerde Ayrımcılık	38	,797	,000
2.Sosyal İlişkilerde Ayrımcılık	38	,805	,000
Toplam	38	,816	,000

Tartışma

Okullarda yöneticiler tarafından yapılan ayrımcılık, yöneticinin kendisine ideolojik ve siyasi düşünce bakımından yakın hissettiği kişileri desteklemesi ve koruması, kendisinden farklı siyasi görüşe sahip olanlara karşı ise adil olmayan tutum ve davranışlarda sergilemesi olarak tanımlanabilir. Bu konu ile ilgili eğitim alanyazınında herhangi bir çalışma yapılmadığı görülmüş ve bu eksiklikten yola çıkılarak okullarda yöneticilerin öğretmenlere uyguladıkları ayrımcılık algısını belirlemeye yönelik olarak Öğretmenler için Siyasi Ayrımcılık Ölçeği geliştirilmiştir.

Ölçek geliştirme çalışması sonucunda ölçeğin maddelerinin geçerli ve güvenilir olduğu ve bu ölçeğin öğretmenlerin siyasi ayrımcılık algılarını belirlemede kullanılabilir nitelikte olduğu belirlenmiştir. Bu haliyle alanyazındaki eksikliği gidereceği ve bundan sonraki araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet (gender) ayrımcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26 (2):1-9
- Asif, M., Choudhry, A., I., Akhter, S., A., Ilyas, M., A. and Lee, G. (2011). Diversity Management's effect on Job satisfaction and workgroup performance of Government Sector Employees. *Interdisciplinary Journal Of Contemporary Research in Business*, 3(2): 533-539 ijcrb.webs.com 15.03.2013
- Ataöy, T. (1996). *Çatışmaların Kaynağı Olarak Ayrımcılık*. Ankara: A.Ü. S.B.F. İnsan Hakları Merkezi Yayınları No: 20
- Baybora, D. (2006). Çalışma hayatında özürllülere karşı ayrımcılık. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*. 51 (1). 239-269
- Büyüköztürk. Ş. (2002). Faktör analizi: temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32, 470-483.
- Cesur, M. O., Fer, S. (2007). Dil öğrenme stratejileri envanterinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması nedir?. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Aralık 2007. 4 (2), 49-74
- Çetin, C., Özdemirci, A. (2013). İnsan Kaynakları Uygulamalarında Siyasi Ayrımcılık. *Ataodemirci.Com/.../Siyasi%20ayrimcilik.Pd...*
- Erdoğan, Y., Bayram, S. ve Deniz, L. (2008). Web tabanlı öğretim tutum ölçeği: açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 4(2), 121-145.
- Gönel, F., Kaplan, Z., Üçer, E., Orhan, G. (2012). Üniversite eğitiminde cinsiyet ayrımcılığının kökenleri (ytü örneği). *sosyal ve beşeri bilimler dergisi*. 4 (2). 111-120
http://www.sobiad.org/eJOURNALS/dergi_SBD/arsiv/2012_2/feride_gonnel.pdf
- Gül, H. (2006). Etik dışı davranışlar ve ussallaştırılması: devlet hastanelerinde bir uygulama. *Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(9): 65-79.
- İpek, C., Yarar, S. (2010). Sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının okul yöneticiliğinde cinsiyet ayrımcılığına yönelik tutum ve görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, 1(1):58-76. <http://www.e-ijer.com/ijer/index.php/files/article/view/33/15>
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırel, Ç., Kocabaş, F. ve (2010). İşletmelerde algılanan cinsiyet temelli ayrımcılık: Eskişehir'de özel sektörde bir alan araştırması. *Çimento ve İşveren Dergisi*, Mayıs,5-15.

- Memduhoğlu, H., B. (2012). Liselerde farklılıkların yönetimi: bireysel tutumlar, örgütsel değerler ve yönetsel politikalar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 37-53.
- Otrar, M. (2006). *Öğrenme stilleri ile yetenekler, akademik başarı ve ÖSS başarısı arasındaki ilişki*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Otrar, M., Gülten, D. Ç., Özkan, E. (2012). İlköğretim öğrencilerine yönelik öğrenme stilleri ölçeği geliştirilmesi (Aös-İ). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching* 1(2),ISSN: 2146-9199
- Parlaktuna, İ. (2010). Türkiye’de cinsiyete dayalı mesleki ayrımcılığın analizi. *Ege Akademik Bakış*.10(4). 1217-1230.
- Sarayönlü, S. K. (2003). *Çokuluslu ve uluslararası örgütlerde kültürel farklılıkların yönetimi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Strike, K. (2007). *Ethical Leadership in School*. Sage Publication Ltd. London, United Kingdom.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tekin, H. (1993). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınlar.
- Turgut, M. F. (1997). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Yeşiltaş, M., Arslan, Ö., M., Temizkan, R. (2012). İşgören seçiminde ve örgüt içi iş yaşamında siyasi ayrımcılık: otel işletmelerinde bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*. 4 (1). 94-117
- Yıldırım, C. (1999). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.